

Kościół a polityka. Wykłady otwarte zorganizowane w okresie Wielkiego Postu 2011, red. ks. M. Worbs, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2011, 230 s.

Książka *Kościół a polityka* stanowi cenną pomoc do wykładów z katolickiej nauki społecznej. Z pewnością przyczyni się do przełamania oporu wielu chrześcijan przed angażowaniem się w politykę, jak zauważa w swoim wprowadzającym wykładzie bp A. Czaja. Jej autorzy – poprzez opublikowanie swoich wykładów otwartych w okresie Wielkiego Postu 2011 – pomogą szerszemu gronu zrozumieć aktualne problemy, powstałe na styku polityka–Kościół, mające swe źródło w ignorowaniu porządku obiektywnego w stanowieniu prawa i zastępowaniu go głosowaniem czy referendum. Politykę społeczną państwa omawia Urszula Łangowska-Szczeńniak, która podejmuje m.in. trudny problem sprawiedliwości w redystrybucji dochodów – co zrobić, aby zapobiec ograniczeniu wolności obywateli i pozbawieniu motywacji do pracy. Moralne aspekty polityki ludnościowej i zdrowotnej odsłania ks. P. Morciniec, który istniejącemu prawu dopuszczającemu manipulowanie życiem i traktowanie płciowości wyłącznie jako źródła przyjemności przeciwstawia – poprzez odwołanie się do dokumentów kościelnych – wizję właściwego zrozumienia polityki ludnościowej i zdrowotnej.

Przykładów angażowania się Kościoła w politykę dostarcza nam historia Kościoła, poczynwszy od starożytności a skończywszy na latach współczesnych, jak zauważa w swoim wystąpieniu bp Jan Kopiec, czego przykładem jest polityczne zaangażowanie Stolicy Apostolskiej; przejawem docenienia tego zaangażowania jest zwracanie się przedstawicieli poszczególnych państw do Stolicy Apostolskiej o mediację w kwestiach spornych o charakterze międzynarodowym. Pełnieniu tej misji Kościoła sprzyja – jak zauważa w swoim wykładzie S. M. Grochalski – istnienie państwa-miasta Watykan, którego obywatelami są osoby przynależące do Stolicy Apostolskiej. Na wielkie znaczenie Stolicy Apostolskiej, a głównie osoby Papieża Jana Pawła II, wskazuje historyk i prawnik Antoni Maziarz; polski Papież, doskonale znający mechanizmy państwa totalitarnego, jest przykładem – najpierw jako biskup, a potem jako papież – tego, w jaki sposób Kościół ma głosić Ewangelię pojedynczym ludziom, a także być ich rzecznikiem wobec osób sprawujących władzę; od Jana Pawła II przywódcy Kościoła mogą uczyć się odwagi, stanowczości i bycia autorytetem – szczególnie dla młodzieży, której trzeba przypominać, że wartość to jest to, co kosztuje, a wolność to odpowiedzialność.

Pozytywne zmiany w relacjach państwo–Kościół omawia ks. D. Walencik, uwidaczniające się w przejściu od modelu „separacji wrogiej” do modelu „separacji skoordynowanej”; podstaw prawnych dla normalizacji relacji państwo–Kościół dostarcza Konkordat z 1993 r. i Konstytucja z 1997 r.; nadal jednak pozostały jeszcze problemy w tych relacjach, jak nieposzanowanie wzajemności, czego przykładem jest jednostronne – przez stronę państwową – zlikwidowanie Komisji Majątkowej, zajmującą się zwrotem mienia kościelnego zagrabionego w okresie PRL. W relacjach państwo–Kościół ważne znaczenie ma postawa duchowieństwa wobec polityki, na co zwraca uwagę w swoim wykładzie ks. Tadeusz Dola; duchowni nie powinni zajmować stanowisk we władzy, jak również należeć do partii politycznej czy wypowiadać swoje poparcie dla niej, ale za to mają

obowiązek głoszenia zasad moralnych dotyczących uprawiania polityki. Postawy polityczne duchowieństwa widoczne są w mediach – zauważa dziennikarka Teresa Zielińska, podając przykładowo różne wypowiedzi, także kontrowersyjne; jako wzorcowe przytacza wypowiedzi papieża Benedykta XVI dla dziennikarzy, pełne szacunku nawet wówczas, kiedy trzeba zganić pewne zachowania, nie pomijając przy tym ich oceny moralnej.

Ile Kościoła w polityce i ile polityki w Kościele? – odpowiedzi na to pytanie usiłuje udzielić członkini ruchu „Domowego Kościoła” A. Chyra, prorektor UO i dyrektor Opolskiego Centrum Rozwoju Gospodarki. Charakter zaproszenia do dyskusji ma wypowiedź Anny Chyra; po przypomnieniu nauki Kościoła o zaangażowaniu świeckich, stawia pytania pod adresem Kościoła Opolskiego – m.in. o „Bank dobrych inicjatyw”, aby móc „naśladować najlepszych”. Wpływ Kościoła na politykę – jak wynika to z wypowiedzi P. Wieczorka – dokonuje się przez formowanie sumień; nie można dopuścić do tego, aby w tak ważnych sprawach, jak godność człowieka i poszanowanie życia, decydować miała liczba oddanych głosów, „choć z punktu widzenia formalnych procedur demokratycznych legislacje takie są poprawne”. Wynika to z faktu, jak zauważa A. Tkocz, że wartości chrześcijańskie, takie jak godność osoby ludzkiej i miłość, są wartościami uniwersalnymi, ponadczasowymi.

Charakter podsumowania wielkopostnych wykładów, publikowanych w książce, ma wypowiedź dziekana WT UO ks. Stanisława Rabieja, który konkluduje, że aktywna obecność odpowiednio przygotowanych przedstawicieli wspólnot religijnych w kręgach decyzyjnych państwa jest nieodzowna.

Ks. Henryk Krzysteczko